

**HOE SPEEL JE IN OP
GROEPSDYNAMISCHE PROCESSEN
EN ROLIDENTITEITEN
IN DE KLAS
Marit Goossens**



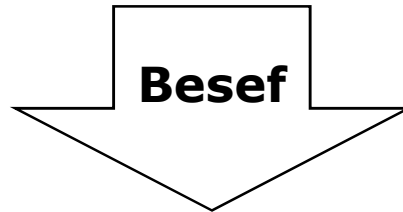
**definitie van een
groepsdynamisch systeem**

**= verzameling van losse individuen
aanzelend vormen ze een groep**

1. De groep heeft invloed op het individu.
2. De invloed van de groep op het individu kan zowel positief als negatief zijn.
3. De mogelijkheid bestaat, in de groep condities te scheppen om het gewenste effect op het gedrag van het individu te bekomen.
4. De manier waarop gesproken wordt, met mekaar omgegaan is belangrijker dan het doel!



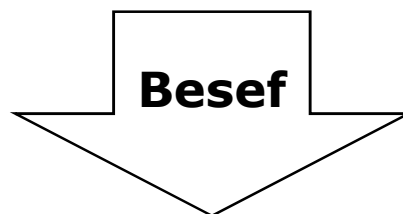
**Jongeren zijn ontzettend
groepsgevoelig.**



**Speelt een zeer grote rol in
klashouden.**



**Jongeren zijn ontzettend
groepsgevoelig.**

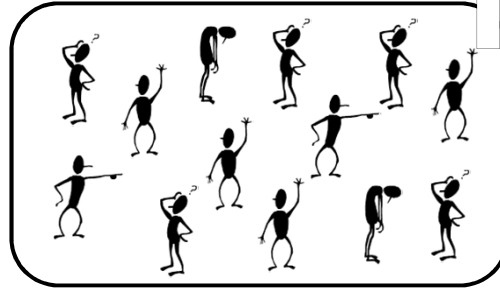


**Leerkracht oefent wel degelijk
invloed uit op het groepsgebeuren.**



leerkracht

**s
y
s
t
e
e
m**



Klas als groepsdynamisch systeem

- *onbewust proces*
- *gekend door leden*
- *het 'hangt' boven een groep*
- *de 'lege' stoel kan je alles vertellen of... een nieuweling*



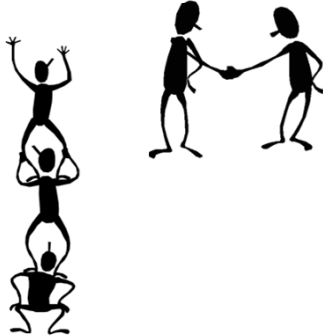
Er ontstaan
1. Relaties
2. groepsnormen
waarden
3. rollen



1. relaties



'kliekjes'



- Wie met wie?
- Hoe zijn de onderlinge verhoudingen?
- Wat zijn de bijdragen van de relaties?
- Hoe staan de 'kliekjes' tegen over elkaar?
- ...



2. groepsnormen/ waarden

Jongeren ontwikkelen eerder:

- een jongerencultuur (vuistje geven, ...)
- trends (gsm, bepaalde jassen, ...)

**zich
conformereren**



is

de boodschap



**Ze conformeren zich met wat de meerderheid
van de groep doet/zegt:**

- Het is cool om niets te doen
- 'sleffen' door de gang
- Tegendraads doen / onnozel doen
- Niet volgen, ...

**= erbij horen
= zeer belangrijk voor hen**

Niet meedoen = uitgestoten worden

Leerkracht → invloed op dit systeem!

→ systeem in onbalans brengen!



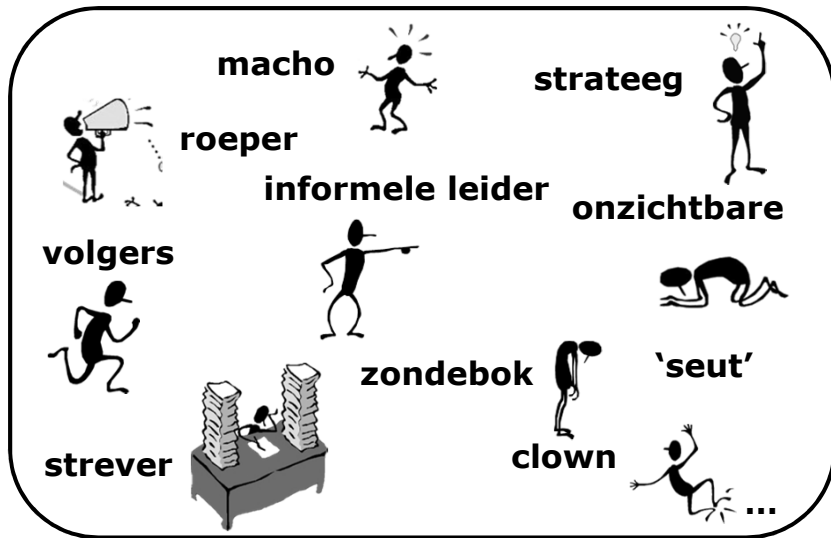
Invloed van een leerkracht op het systeem:

- veilig klimaat creëren (bv. uitlachen)
- lln. en hun cultuur kennen om kort op de bal te spelen
- groepswork ('stokjes' trekken)
- humor (GEEN ironie/sarcasme)
- inzetten op samenwerking (versus competitie)
- geen groepsstigmatisering

Basisinstelling gaat hand in hand met didactiek!



3. roldentiteiten



MACHO



Profiel:

- fysiek aanwezig
- wil gezien worden
- nood aan erkenning
- stoer
- uitdagend
- lager zelfbeeld
- niet altijd heel intelligent

= zijn positie in groep
= zijn existentie





Bewustwording

- *stelt* uitdagend gedrag
- = zijn positie in de groep
- lijkt alsof hij leerkracht belachelijk maakt

NIET CORRECT!

- scoren bij de groep → wil positie behouden (= zijn existentie)
- valt leerkracht *niet* persoonlijk aan
- reactie leerkracht: niet emotioneel reageren (geen 'spel') – rustig corrigeren – meteen doorgaan met les



Profiel:

- **fysiek afwezig zijn**
- **wil niet gezien worden**
- **teruggetrokken**
- **verlegen**
- **wil niet opvallen**

Valkuil van leerkracht :

- meteen leerling aan bord
- meteen vraag beantwoorden
- doet alles om leerling 'zichtbaar' te maken – kansen te geven





Bewustwording

- leerling wil onder radar blijven
- uit angst/ onveiligheid

Tip

- onderzoek reden
- bouw vertrouwen op
- schep veiligheid (leiding nemen!)
- met heel kleine stapjes
- geef erkenning (niet in groep)
- 'code' om te communiceren



Profiel:

- **sociaal sterke figuur**
- **profileert zich als leider**
- **zorgzaam**
- **sterke figuur**
- **geniet informeel aanzien**
- **mature**

Valkuil: leerling gaat zich 'parentificeren'
→ vaak meteen teruggefloten door leerkracht
→ leerkracht ziet zijn sterkte niet, ervaar het als 'bemoeienissen'





Bewustwording

- wil *helpen*/ mee denken
- springt in bij calamiteiten
- neemt plek in van leider bij afwezigheid

Tip

- erken zijn ondersteuning
- geef verantwoordelijkheid
- zet in op leiderstalent
- werk constructief met hem samen (zonder te favoriseren)

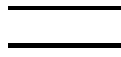


Profiel:

- **intelligent**
- **analist**
- **groot zelfvertrouwen**
- **boven de groep**
- **manipuleert – gericht op macht**
- **zet anderen in om doel te bereiken**
- **blijft zelf onder de radar**

Moeilijkheid: zet 'volgers/ doeners' aan om 'ongewenst gedrag' neer te zetten – gaat zelf vroeg genoeg achteruit → niet pakbaar – geen bewijs
Volgers volgen uit angst/ uit drang naar erkenning





Bewustwording

- denk aan strateeg → zeer slecht lopende klas + *alles* geprobeerd!
- pak volgers niet aan zonder bewijs
- strateeg maakt fouten bij té groot zelfvertrouwen
- kan zeer lang duren



zicht krijgen op =
bewuster en
doelgerichter
reageren en inspelen
op



Bespreking: klassfeer = belangrijk

- diverse leerkrachten (theoretici vs praktici)
- ieders visie op de sfeer/ tendensen
- over lln: wie neemt leiding?

wie wordt genegeerd?

wie trekt naar elkaar toe?



- anticiperen: hoe zorgen dat leiders hun leiding + inzetten? Hoe alle lln tot hun recht laten komen? ,... Hoe veilig is deze klas? Teambuilding nodig?

...



Leerkracht, die geen les geeft aan de klasgroep, observeert de klasgroep van een collega-leerkracht.

Meerwaarde:

- objectief
- heeft een ander zicht op rollen en 'klikjes'
- zicht krijgen op kleine mechanismen die wél werken bij deze 'lastige' groep



3. extra muros activiteiten

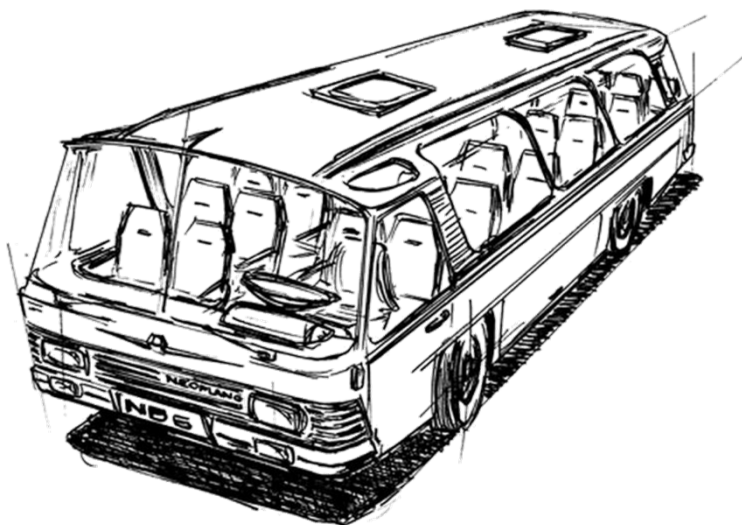
op uitstap

andere interacties

**veel te weten komen
over het groepsdynamisch
systeem**



4. bus oefening



**Bij elkaar komen
is een begin;
bij elkaar blijven
is een vooruitgang;
met elkaar samenwerken
is een SUCCES.**

